

Sygn. akt I ACa 323/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Waldemar Kryślak
Sędziowie:	SA Elżbieta Fijałkowska SA Bogdan Wysocki (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sąd. Sylwia Stefańska

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **spółki akcyjnej z siedzibą w I.**

przeciwko **Hucie (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.**

o stwierdzenie nieważności uchwał

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 29 października 2012 r., sygn. akt IX GC 655/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanej na rzecz powódki 270 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

E. Fijałkowska W. Kryślak B. Wysocki

sygn. akt I ACa 323

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w I. wniósł o stwierdzenie nieważności uchwał podjętych przez zgromadzenie akcjonariuszy **pozwanego Huty (...) S.A. z siedzibą w W.** w postaci:

- uchwały nr (...) zatwierdzającej sprawozdanie finansowe spółki sporządzone na dzień 31 grudnia 2011 r.,
- uchwały nr (...) zatwierdzającej sprawozdanie zarządu spółki z działalności spółki za 2011 r.,

- uchwały nr (...) udzielającej członkowi zarządu P. R. skwitowania z wykonania obowiązków w 2011 r.,
- uchwały nr (...) udzielającej członkowi zarządu W. W. (1) skwitowania z wykonania obowiązków w 2011 r.

- uchwały nr (...) w sprawie pokrycia straty netto spółki za 2011 r.

ewentualnie o uchylenie uchwał nr(...) i (...) oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 29 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu stwierdził nieważność uchwał zgromadzenia akcjonariuszy Huty (...) S.A. z siedzibą w W. z dnia 29 czerwca 2012 r., a to uchwały nr (...) zatwierdzającej sprawozdanie finansowe spółki sporządzone na dzień 31 grudnia 2011 r., uchwały nr (...) zatwierdzającej sprawozdanie zarządu spółki z działalności spółki za rok 2011, uchwały nr (...) udzielającej członkowi zarządu P. R. skwitowania z wykonania obowiązków w 2011 r., uchwały nr (...) udzielającej członkowi zarządu W. W. (1) skwitowania z wykonania obowiązków w 2011 r. i uchwały nr (...) w sprawie pokrycia straty netto spółki za 2011 r. oraz obciążył pozwanego kosztami procesu i z tego tytułu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.377 zł.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

Pozwany Huta (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. wpisana jest do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Jej kapitał zakładowy wynosi 2.447.483 zł i dzieli się na 1.223.741 akcji, każda o wartości nominalnej 2 zł.

Powód jest akcjonariuszem pozwanego posiadającym 439.374 akcje na okaziciela, stanowiące 35,90 % kapitału zakładowego pozwanej spółki.

W dniu 29 czerwca 2012 r. odbyło się w siedzibie spółki Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy pozwanej spółki. Na zgromadzeniu obecnych było siedmiu akcjonariuszy, powód reprezentowany był przez pełnomocnika J. H.. Łącznie obecni na zgromadzeniu akcjonariusze posiadali 1.101.558 akcji, stanowiących 90,01 % kapitału zakładowego i dających 1.101.558 głosów.

Na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy pozwanego w dniu 29 czerwca 2012 r. podjęto między innymi:

- uchwałę nr (...)zatwierdzającą sprawozdanie finansowe spółki sporządzone na dzień 31 grudnia 2011 r.,
- uchwałę nr (...) zatwierdzającą sprawozdanie zarządu spółki z działalności spółki za 2011 r.,
- uchwałę nr (...)udzielającą członkowi zarządu P. R. skwitowania z wykonania obowiązków w 2011 r.,
- uchwałę nr (...) udzielającą członkowi zarządu W. W. (2) skwitowania z wykonania obowiązków w 2011 r.,
- uchwałę nr (...) w sprawie pokrycia straty netto spółki za 2011 r.

Powód przez swojego pełnomocnika głosował przeciwko podjęciu w/w uchwał, a po głosowaniu jego pełnomocnik zgłosił sprzeciw.

Zgodnie ze statutem pozwanej spółki rada nadzorcza składa się z trzech członków, wybieranych na trzyletnią kadencję. Dla ważności uchwał rady nadzorczej wymagane jest pisemne zaproszenie wszystkich członków, doręczone co najmniej na siedem dni przez wyznaczoną datą posiedzenia.

W dniu 10 czerwca 2012 r. odbyło się posiedzenia rady nadzorczej pozwanej spółki, w którego porządku obrad była ocena sprawozdania finansowego za rok 2011, sprawozdania zarządu za rok 2011 oraz wnioski o skwitowanie zarządu spółki za rok 2011, ocena wniosku zarządu w sprawie pokrycia straty oraz sprawozdanie rady nadzorczej za 2011 r.

Na powyższym posiedzeniu obecnych było jedynie dwóch członków rady nadzorczej- M. M. i A. M.. Trzeci członek - F. R. nie był obecny. Zawiadomienie dla niego wysłane zostało listem poleconym w dniu 1 czerwca 2012 r., jednakże po podwójnym awizowaniu zostało zwrócone do nadawcy. Przesyłka zawierająca zawiadomienie dotarła do Urzędu Pocztowego I. w dniu 4 czerwca 2012 r.

Na powyższym posiedzeniu rada nadzorcza podjęła uchwałę Nr (...) w sprawie oceny sprawozdania finansowego za rok 2011, sprawozdania zarządu za rok 2011 oraz wniosku o skwitowanie zarządu spółki za rok 2011 oraz uchwałę Nr (...) w sprawie oceny wniosku zarządu, co do pokrycia straty pozwanej spółki za rok obrotowy 2011.

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych powództwo w części dotyczącej stwierdzenia nieważności zaskarżonych uchwał okazało się zasadne. Wbrew twierdzeniom pozwanego powód wykazał, że jest akcjonariuszem pozwanej spółki i że dochował przewidzianych warunków formalnych, dotyczących głosowania przeciwko uchwale i zgłoszenia sprzeciwu (art. 425 § 1 – 3 k.s.h., art. 422 k.s.h.). Jednocześnie podnoszone przez powoda okoliczności wskazujące na naruszenie przepisów prawa okazały się zasadne. Powód wykazał bowiem, że posiedzenie rady nadzorczej pozwanej spółki, które odbyło się w dniu 10 czerwca 2012 r. nie zostało prawidłowo zwołane, gdyż jeden z jej członków F. R., nie otrzymał w odpowiednim terminie zaproszenia na posiedzenie, co oznacza, że podjęte wówczas uchwały były nieważne (art. 388 § 1 k.s.h., § 18 statutu pozwanej spółki). Z kolei brak ważnych uchwał rady nadzorczej uniemożliwił skuteczne i ważne podjęcie przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zaskarżonych uchwał. W związku z powyższym koniecznym było stwierdzenie nieważności wszystkich zaskarżonych uchwał. Uwzględnienie powództwa w tym zakresie zwolniło jednocześnie Sąd z obowiązku rozważania roszczenia ewentualnego dotyczącego uchylenia uchwał nr (...) i (...)i podnoszonych w związku z tym przez obie strony argumentów.

O kosztach procesu Sąd orzekł mając na względzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od wyroku złożył pozwany, zaskarżając go w całości. Pozwany zarzucał orzeczeniu:

- naruszenia prawa materialnego tj. art. 388 § 1 k.s.h. poprzez błędne zastosowanie oraz § 18 ust. 1 Statutu pozwanej Huty (...) S.A poprzez błędną wykładnię,
- nieważność zapisu § 18 ust. 1 Statutu pozwanej spółki wobec treści art. 388 § 1 k.s.h.
- naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów polegającej na błędzie w logicznym rozumowaniu, który z jednej strony przyjął zasadę, że nie ma obowiązku by członek rady fizycznie otrzymał zaproszenie, a z drugiej strony uznał, że zaproszenie musi być doręczone.

Wskazując na te zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za obie instancje w tym także kosztów zastępstwa prawnego wg norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania.

Powód wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości i stąd Sąd Apelacyjny przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Oparte one zostały wyłącznie na treści przedłożonych przez strony dokumentów, których prawdziwość materialna i formalna nie była w toku procesu kwestionowana.

Ustalenia te w istocie nie są też podważane w apelacji, mimo podniesienia w niej zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc.

W ramach tego zarzutu skarżąca nie podważa bowiem żadnego z ustaleń faktycznych sądu, natomiast zwalcza przeprowadzoną w uzasadnieniu wyroku wykładnię postanowień § 18 Statutu pozwanej spółki. Co najwyżej zatem w tym przypadku możnaby mówić o zarzucie naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 60 kc.

Natomiast w żadnym wypadku nie można przyjąć, aby w ramach przeprowadzonej wykładni omawianej regulacji statutowej sąd popadł w wewnętrzną sprzeczność, co miałyby, według apelującej, polegać na jednoczesnym przyjęciu konstrukcji „fikcji doręczenia” oraz obowiązku „fizycznego” doręczenia członkowi rady nadzorczej zaproszenia na jej posiedzenie.

Tego rodzaju zarzut zdaje się świadczyć o niedokładnym odczytaniu przez skarżącą treści pisemnego uzasadnienia wyroku.

Sąd Okręgowy przyjął bowiem wyraźnie, że dla skuteczności doręczenia zaproszenia na posiedzenie rady nie jest konieczne „fizyczne” jego odebranie przez adresata. Wystarczające jest bowiem, aby mógł on w terminie, wynikającym z § 18 ust. 1 Statutu faktycznie zapoznać się z treścią zaproszenia (np. poprzez awizowanie mu nadesłanej przesyłki listowej).

Wykładnia taka zasługuje na pełną aprobatę, a jej podstaw można posiłkowo poszukiwać w treści art. 61 § 1 zd. 1 kc.

Jest ona przy tym racjonalna i zgodna z dyrektywami, o jakich mowa w art. 60 kc (powszechnie przyjmuje się, że statut spółki prawa handlowego ma cechy umowy cywilnoprawnej, zob. bliżej : uchwały Sądu Najwyższego : z dnia 23 maja 1989r w spr. III CZP 34/89, OSNCAP, z. 6 z 1990r, poz. 80 oraz z dnia 18 maja 1995r w spr. III CZP 62/95, OSNC, z. 10 z 1995r, poz. 141 i wyroki Sądu Najwyższego : z dnia 12 października 2001r w spr. V CKN 504/00, LEX nr 52762 i z dnia 25 lipca 2003r w spr. V CKN 117/02, LEX nr 172830).

Nie sposób przyjąć, aby zamiarem akcjonariuszy było uzależnienie skuteczności zaproszenia członka rady nadzorczej na jej posiedzenie od faktycznego odebrania przez niego tego zaproszenia.

Umożliwiłoby to bowiem w praktyce niektórym członkom rady nadzorczej faktyczne paraliżowanie jej działalności.

Natomiast wykładnia postanowień statutu osoby prawnej powinna zmierzać do zapewnienia tej osobie możliwości normalnego funkcjonowania.

Zgodzić można się z apelującą, że sąd I instancji błędnie przyjął, iż treść § 18 ust.1 Statutu pozwanej spółki stanowi wypełnienie delegacji ustawowej z art. 388 § 1 zd. 2 ksh.

Delegacja ta odnosi się bowiem wyłącznie do określenia w statucie wymagań dotyczących quorum rady nadzorczej a nie sposobu jej zwoływania.

Niewłaściwe zastosowanie wymienionego przepisu nie rzutuje jednak ostatecznie na ocenę poprawności zaskarżonego orzeczenia.

Przyjąć bowiem w rzeczywistości należy, że treść omawianego postanowienia statutu znajduje oparcie w przepisach ogólnych i zasadzie swobody kształtowania przez akcjonariuszy regulacji statutowych (art. 304 § 4 ksh, art. 353¹ kc w zw. z art. 2 ksh).

Nie doszło natomiast do naruszenia przez Sąd Okręgowy innych przepisów prawa materialnego.

Nie ulega wątpliwości, że dla ważności uchwał walnego zgromadzenia akcjonariuszy spółki akcyjnej w przedmiocie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdań zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, a także wniosków zarządu w przedmiocie podziału zysku lub pokrycia straty (art. 393 pkt. 1 ksh, art. 395 § 2 pkt. 1 i 2 ksh) konieczne jest uprzednie poddanie tych dokumentów ocenie rady nadzorczej spółki.

Podjęcie uchwał co do tych zagadnień należy bowiem do obligatoryjnych zadań rady nadzorczej (art. 382 § 3 ksh).

Z uwagi na podstawę faktyczną powództwa kluczowe było zatem przesądzenie, czy rada nadzorcza pozwanej spółki na posiedzeniu w dniu 10 czerwca 2012r podjęła w tym zakresie ważne (skuteczne) uchwały.

Przyjmuje się, że uchwały rady nadzorczej spółki mają charakter wielostronnych czynności prawnych, na których treść ostatecznie składają się oświadczenia woli członków rady, wyrażane w formie głosowania (por. np. komentarz do art. 391 ksh, w: „Kodeks spółek handlowych, Komentarz do art. 301-458 KSH”, Wyd. C.H.Beck, 2008r, za: Legalis).

Natomiast strona formalna tych czynności przejawia się w przestrzeganiu, przy podejmowaniu przez radę uchwał, określonej procedury, wynikającej z przepisów prawa, statutu spółki lub uchwalonych regulaminów (por. art. 388 ksh oraz art. 391 ksh).

W tym kontekście nie ma przeszkód, aby, w ramach uprawnień, o jakich mowa w przepisach art. 304 § 4 ksh i art. 391 § 3 ksh, akcjonariusze przyjęli w statucie spółki szczególne rygory formalne, związane z procedowaniem przez radę nadzorczą i od ich przestrzegania uzależnili ważność (oczywiście rozumianą jako skuteczność a nie zgodność z ustawą) podjętych przez ten organ uchwał.

Może to dotyczyć, tak jak w rozpoznawanej sprawie, szczególnych wymogów związanych z formą zawiadomienia członków rady o jej posiedzeniach (§ 18 ust. 1 Statutu pozwanej spółki).

Takie postanowienia są dla rady nadzorczej oraz samej spółki wiążące, w tym sensie, że w przypadku ich niezastosowania nie może dojść do podjęcia przez radę ważnej (skutecznej) uchwały (art. 76 kc w zw. z art. 2 ksh).

Przenosząc to na grunt rozpoznawanej sprawy, należy zauważyć, że w § 18 ust. 1 Statutu pozwanej spółki *expressis verbis* zastrzeżono, że uchwały rady nadzorczej mogą być **ważnie** podjęte tylko wówczas, gdy pisemne zaproszenia dla **wszystkich** członków zostaną im **doręczone** co najmniej na siedem dni przed wyznaczoną datą posiedzenia.

Nie ulega wątpliwości, że wymagania te nie zostały dopełnione w przypadku podejmowania przez radę nadzorczą pozwanej spółki w dniu 10 czerwca 2012r uchwał w przedmiocie oceny sprawozdania z działalności spółki w 2011r, sprawozdania finansowego oraz wniosku zarządu o sposobie pokrycia straty bilansowej.

Prawidłowe jest bowiem ustalenie sądu I instancji, zgodnie z którym nie dochowano w stosunku do jednego z członków rady – F. R. - obowiązku doręczenia mu (co do wykładni tego pojęcia zob. wyżej) zaproszenia na co najmniej siedem dni przed datą tego posiedzenia.

Polemika apelacji z takim ustaleniem sądu jest przy tym mało czytelna i z trudnością poddaje się ocenie sądu odwoławczego.

Niezrozumiałe jest posługiwanie się przez skarżącą pojęciem terminu „wysłania” zaproszenia, jako adekwatnego dla zachowania wymogów proceduralnych, gdy wskazane wyżej postanowienie § 18 ust. 1 Statutu odwołuje się wyraźnie do terminu „doręczenia”.

To samo dotyczy twierdzenia, że F. R. mógł odebrać przesyłkę listową, zawierającą zaproszenie na posiedzenie rady, już w sobotę 2 czerwca 2012r, podczas gdy z informacji Urzędu Poczтового w I. z dnia 24 września 2012r (k.163) wynika, że przesyłka ta nadeszła do pocztowej placówki oddawczej dopiero w dniu 4 czerwca 2012r i najwcześniej w tym dniu mogła być doręczona (awizowana) adresatowi.

Skoro zatem rada nadzorcza nie podjęła obligatoryjnych uchwał w przedmiocie oceny sprawozdań z działalności spółki oraz finansowego za rok 2011r a także propozycji zarządu w przedmiocie pokrycia straty bilansowej, nieważne były dotyczące tej materii zaskarżone pozwem uchwały podjęte na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy w dniu 29 czerwca 2012r.

Natomiast podzielić należy zarzut naruszenia przez sąd I instancji przepisu art.328 § 2 kpc, poprzez brak dostatecznego uzasadnienia wyroku w części, w jakiej stwierdzono w nim nieważność uchwał (...) w przedmiocie udzielenia absolutorium („skwitowania”) dla członków zarządu spółki.

Jednak, mimo tego uchybienia, również w tej części zaskarżone orzeczenie jest zgodne z prawem.

Co prawda, na posiedzeniu w dniu 10 czerwca 2012r rada nadzorcza w uchwale nr (...) (k. 143) wyraziła także swoją opinię co do udzielenia absolutorium członkom zarządu, jednak w tej części uchwała ta nie miała istotnego znaczenia prawnego, a w każdym razie nie mogła rzutować na ważność uchwał w tym przedmiocie, podejmowanych na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Trafnie bowiem zauważa się w apelacji, że opiniowanie wniosków członków zarządu o udzielenie im absolutorium nie należy do obligatoryjnych, ustawowych obowiązków rady nadzorczej

Opiniowanie takie nie zostało też przekazane radzie w statucie, na podstawie art. 384§1 ksh, jako zadanie dodatkowe (również jednak w takim przypadku brak opinii nie wpływałby na ważność uchwały walnego zgromadzenia w przedmiocie absolutorium).

Niemniej, jest oczywiste, że podjęcie przez walne zgromadzenie akcjonariuszy uchwał w przedmiocie absolutorium dla członków zarządu jest niedopuszczalne bez uprzedniego zajęcia stanowiska co do przedstawionych przez zarząd sprawozdań finansowego i z działalności spółki za rok obrachunkowy.

Wniosek taki można wyprowadzić już z samej konstrukcji przepisu art. 393 pkt. 1) ksh, w którym wprost wskazuje się na konieczność podjęcia w tym zakresie uchwał łącznie (podobnie np. A. R., „Absolutorium w spółce kapitałowej”, Przegląd Prawa Handlowego, nr 21 z 2002r, str. 26).

Jest to naturalne, jeśli zważyć, że absolutorium jest podstawową formą oceny przez akcjonariuszy działalności członków zarządu w roku obrachunkowym. Z kolei działalność ta opisana jest w dokumentach w postaci sprawozdania z działalności spółki i sprawozdania finansowego.

Nie oznacza to, że decyzja w przedmiocie udzielenia bądź nieudzielenia absolutorium pozostaje w prostej zależności od treści uchwał dotyczących sprawozdań. Przykładowo, mimo zatwierdzenia sprawozdań akcjonariusze mogą nie udzielić absolutorium członkom zarządu (por. komentarz do art. 231 ksh, w: A.Kidyba, „Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”, Wyd. C.H. Beck, wyd.5, 2009r, za: Legalis)

Chodzi natomiast o to, że przed podjęciem decyzji co do przedłożonych przez zarząd sprawozdań, podejmowanie uchwały w przedmiocie absolutorium byłoby przedwczesne i bezprzedmiotowe.

Z tego wynika, że stwierdzenie przez sąd nieważności uchwał walnego zgromadzenia akcjonariuszy w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdania zarządu z działalności spółki i sprawozdania finansowego musi pociągać za sobą stwierdzenie nieważności zaskarżonych, a podjętych jednocześnie uchwał o udzieleniu członkom zarządu absolutorium (art. 425 § 1 ksh).

Z tych przyczyn na podstawie art. 385 kpc oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O należnych stronie powodowej kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym orzeczono (punkt 2 wyroku) na podstawie przepisów art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 99 kpc w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 kpc, przy uwzględnieniu § 2 ust. 1 i 2 oraz § 12 ust. 1 pkt. 2) w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 21) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.).

/-/ B. Wysocki /-/ W. Kryślak /-/ E. Fijałkowska